

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

In quibus causis gaudeant supradicti clerici, & religiosae personae
privilegio fori. punct. 5

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

non manifestam facit. Ergo. Et ita tradit Mascard. & Farinac. *supra*. Ex quo fit si agatur lis super beneficio, & Petrus ob aliquod ius sibi competens pretendat collationem tibi factam nullam esse, vtpote non Clerico; tu non probabis sufficienter clericatum vnicō teste; quia agitur de magno alterius præiudicio, scilicet de repellendo Petro à iure prætorio in beneficium: sic Mascard. & Farinac. *supra*. Limitant autem Doctores hanc sententiam, vt procedat cum agitur de petitorio. Secus si de possessorio; quia possessorium leuis est præiudicij cæque de causa censet Ignat. Lopez *cap. 62. num. 16.* ex sola confessione partis probari clericatum ad huiusmodi effectum. At hoc credo intelligendum esse de iudicio possessorio, momentaneo, & preparatorio alterius iudicij. Secus si de possessionis iudicio decisivo. Quia decidere in fauorem vnius possessionem altero exclusio graue præiudicium est: sic Farinac. *quæst. 63. num. 32. & 33.* Fit deinde vnicō teste non probari sufficienter clericatum ad effectum vt iudex secularis abtineat à delinquentis cognitione; quia non leue est præiudicium impedire vium iurisdictionis fundatæ: sic Couart. *cap. 33. numero tertio, Salzedo præf. cap. 62. num. 17.* Farinac. *quæst. 8. num. 43.* & probat textus in *cap. tua fraternitati de Cleric. peregrinis*, & decidit lex nostra *tit. 4. in fine, lib. 1. ordinam.* vbi dicitur. *En la tu carias, o censuras que dieren los Iueces Ecclesiasticos para inhihir a los seculares de las causas de los de primera corona, y ordenes, unde ir authentica da mente los ritulos, licentia, y informacion.* Ecce qualiter plenam probationem requirit. Verum si cum dicto vnicō teste fama concurreret, crederem sufficienter clericatum probari. Tum quia licet præiudicium affert hæc probatio iurisdictioni seculari, fauet tamen Ecclesiasticæ immunitati, & ita vtpote fauorabilis non debet ita exactam, ac plenissimam probationem requirere.

4. Quartò, solet probari fama, & publica quasi possessione per longum tempus: si enim in minoribus confititur habitum, & tonsuram communiter deferat, & alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel de eius licentia in schola, aut vniuersitate verteris, Clericus est reputatus. Item si beneficium Ecclesiasticum possideas, & de eius possessione fama sit, non est dubium te habere intentionem fundatam; ac proinde qui te ad hæc possessione deturbare intendit, & iuri clericatus præiudicare, probare debet plenè te Clericum non esse; quia dum hoc plene non probat, iustum non est te à possessione deicere. Et videtur satis probatum in *c. si iudex laicus, De sentent. excommunicat. in 6. & in c. inter quatuor, & ibi glossa de Clericis peregrin.* Ex quo inferitur decisio illius quæstionis, an iudex laicus teneatur remittere delinquentem iudici Ecclesiastico, qui allegat se esse Clericum ex publica fama, & quasi possessione?

5. Breuiter distinguendum censeo, si caprus fuit delinquens in habitu, & tonsura clericali, vel fama erat publica esse Clericum, ob cuius famam videtur esse in quasi possessione clericatus, remittendus est iudici Ecclesiastico custodiendus, etiam ante cognitionem causæ iurisdictionalis ex textu in *cap. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6.* Et ratio est, quia iudex secularis non habet intentionem suam fundatam; quam tamen habet delinquens, & Ecclesia. Neque obstat ex solo habitu, & tonsura neminem Clericum probari non probato titulo, quia hæc quedam est leuis coniectura: coniecturis autem clericatus non videtur probari. Non inquam obstat: quia coniecturis efficacibus probatur clericatus ad effectum, vt talis reputetur, dum ab aduersario contrarium non conueniunt: gestatio enim habitus clericalis, & tonsuræ longo tempore præstat quasi possessionem, & transfert in aduersarium onus probationis: sic colligitur ex *cap. si iudex laicus De sentent. excommunicat. in 6. cap. inter quatuor de Clericis peregrinis.* August. Barbof. *alleg. 12. num. 34. sine.* Mascard. *concl. 302.* & Farinac. *q. 8. n. 33. & 34.* & alij apud ipsos. Esto contra videtur tenere Couart. *cap. 33. n. 5. vers. fortassis,* Salzedo *præf. cap. 62. num. 19.* ex recepta consuetudine Hispaniæ, vbi non remittitur delinquens Ecclesiastico iudici, quousque sententia definitiva de clericatu pronuncietur. Quod si iudex laicus capiat delinquentem absque habitu, seu tonsura, credo obligatum non esse remittere iudici Ecclesiastico delinquentem, quousque manifestè probatum fuerit Clericum esse, & communitè habitum, & tonsuram deferre, & Ecclesiæ ex mandato Episcopi deseruire, &c. Ratio est; quia iudex secularis capiendo reum seculariter incedentem illius quasi possessionem acquisiuit. Non igitur deturbandus ab hac possessione est ex sola fama clericatus: sic Ignat. Lopez de Salzedo *præf. cap. 62. num. 16. & 18.* consentit Farinac. *q. 8. num. 33. & 44. circa finem,* & restatur sensus à Rota decisum esse, & clarè videtur decidi à lege nostra *tr. 7. tit. 4. l. 1. ordinum* ibi que los prendan y tengan presos en la cárcel seglar, hasta que la dicha causa del clerico se determine & in fine, inquit. *Y no se guardando la dicha orden su magestad pues esta fundada su intencion y la de su iurisdiction real, vo constando legitimamente de lo suso dicho procedat, &c.*

6. Interim tamen dum causa clericatus cognoscitur, non potest iudex secularis in causa principali procedere ex expresso textu in *cap. si iudex laicus ibi contra eum tamen interim quous processus iudicis penitus conuiescat, & merito; quia ex* Feid. de Castro Sum. Mor. Pars II.

ponitur periculo usurpandi iurisdictionem sibi non debitam. Salzedo *præf. cap. 62. num. 21.* Farinac. *q. 8. num. 35.* Scaccia de iudicis, *lib. 1. cap. 11. n. 90.*

7. Sed inquires, quinam iudex debeat cognoscere, an delinquens clericatus priuilegio gaudeat? Et quidem si controuersia est de iure, nemini dubium esse potest ad iudicem Ecclesiasticum illius decisionem pertinere; quia ad ipsum pertinet causas spirituales decidere *c. quanto, c. decernimus de iudicis, cap. lator, cap. causam qua. Qui filij sint legitimi, c. tuam de ordine cognit.* At controuersia iuris canonici decidere quid spirituale est. Ergo. Verum si controuersia est de factis an scilicet hic clericatus habeat vel non, an habeat beneficium, an deferat vestes clericales, &c. Non desunt qui existiment penes iudicem secularem esse talem cognitionem; quia illa non videtur cognitio rei spiritualis, sed temporalis, & contingens: fit Guido Papa *deci. 138. & cons. 110. n. 2.* Ioann. Gullus *quæst. 38.* quos refert Couart. & Farinac. *locis statim referendis,* Clarus *q. 36. vers. dixi clericum.* & alij quos refert, sed non sequitur Mascard. *concl. 961. n. 4.* consentit ex parte Scaccia *lib. 1. de iudicis, cap. 1. n. 89.* Farinac. *quæst. 8. n. 34. sine,* quatenus affirmant iudicem secularem cognoscere posse de clericatu delinquentis non ad effectum declarandi illum gaudere, vel non gaudere priuilegio fori, sed ad effectum remittendi illum iudici Ecclesiastico, si facta summaria informatione cognouerit Clericum esse. Ceterum tenendum est hanc toram cognitionem iudici Ecclesiastico conuenire, & non seculari ex textu in *c. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6. & cap. 1. de cleric. coniugat. in 6.* Et quia licet sit controuersia de facto, est tamen de quodam facto spirituali, scilicet ordinis ipsique pertinet. Item à iure canonico statuitur Clericum in minoribus priuilegio fori gaudere, si beneficium habeat, vel habitum, & tonsuram deferat. Ergo ad iudicem Ecclesiasticum pertinet, & non ad secularem decidere, quis beneficium dicatur habere, quibus tonsuram, & habitum deferat: & ita tradit Couart. *cap. 33. n. 1.* Salzedo *cap. 62. n. 14.* Anast. Germon. *de sac. immunit. lib. 3. cap. 15. & n. 55.* Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap. 190. à n. 13.* August. Barbof. *alleg. 12. n. 33.* Hanc igitur cognitionem, seu informationem vt faciat iudex Ecclesiasticus citare debet iudicem secularem, eius fiscalem, vtpote quorum interest. *cap. si iudex laicus de sentent. excommunicat. in 6. & tradit alius re. laris Farinac. q. 8. n. 37.* Barbof. *alleg. 12. n. 34.*

PUNCTVM V.

In quibus causis gaudeant supradicti clerici, & religiosæ personæ priuilegio fori.

1. Ex dispositione Trident. clerici soluti, tam in ciuilibus, quam in criminalibus gaudent priuilegio fori, coniugati verò gaudent tantum priuilegio canonis, & fori.
2. Hoc priuilegium tam in ciuilibus, quam in criminalibus procedere affirmant plures.
3. Contrarium verius est, solum pro criminalibus prodesse.
4. Satisfit oppositis rationibus.
5. Pro exequutione sententia in causis ciuilibus potest iudex secularis Clericum coniugatam capere, & in carcere detinere.

1. Spectato iure nouo Trident. omnes Clerici soluti, qui conditiones à concilio præscriptas seruant, gaudent priuilegio fori, tam in ciuilibus, quam in criminalibus. Est conclusio ab omnibus recepta in *cap. de foro compet. & cap. cum non ab homine de iudic. per textum ibi.* Item gaudent exemptione à tributis, vt constat ex toto tit. de immunit. Eccles. sicut enim à iurisdictione laicali personæ exemptæ sunt, ita etiam & eorum bona. An autem clericis minoribus hoc priuilegium in Hispania derogatum sit, infra examinandum est: Clerici verò coniugati conditiones à Trident. dispositas seruantes gaudent tantum priuilegio canonis, & fori, in ceteris autem reputantur laici, constat ex *cap. vnicō de cleric. coniugat. in 6.* & pluribus relatis firmat Couart. *præf. q. c. 31. num. 9.* Lambertin. *de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 3. n. 4.* Flamin. Paul. *de resenat. benefic. lib. 4. q. 2. n. 100.* Ex quo fit subiectum esse gabellis ex actionibus, iudiciis, aliisque muneribus publicis; quia hæc non pertinent ad priuilegium canonis, & fori: sic cum glossa in *d. cap. vnicō* tradit Couart. *supra, Azor. lib. 13. in sit. mor. cap. vlt. q. fin.* Sanch. *lib. 7. disp. 46. n. 16.*

2. Dubium tamen est, an priuilegio fori non solum in criminalibus, sed etiam in ciuilibus gaudeat? Non desunt qui censent ad omnia se extendere: sic tenent Angel. Francus Lopus relati à Sanch. & Farinac. *locis referendis.* Mouentur primò, quia in *d. cap. vnicō de Cler. coniugat. in 6.* dicitur nec posse criminaliter, nec ciuilitè iudicari. Ergo à iudicio ciuili causæ exemptus est. Secundo, quia ibi dicitur eximi pro committis excessibus, & delictis. Sed qui non soluit tempore præfixo, excessum, & delictum committit, Ergo non potest contineri coram iudice seculari, vt soluat; quia iam conuenitur pro

commisso delicto. Tertio, quia hac constitutio expedita fuit in declarationem *cap. 2. de foro compet.* Sed, in hoc cap. Clericis coniugatis concedebatur exemptio, non solum in causis criminalibus, sed etiam civilibus, vt cum Ioanne Andrea ibi restatur communis sententia. Ergo etiam in hac constitutione concedi debet iuxta doctrinam satis receptam quod lex declarans recipit omnes interpretationes legis declaratae ex textu cum glossa *element. statutum, verbo consuetudine de electione.*

3. Ceterum, contraria sententia, vt potest communis, probabilior est, & omnino sequenda, quam pluribus defendunt Covarr. *pract. quest. cap. 3. i. num. 6. & 7. Fatnac. rit. de inquisit. q. 8. n. 7. Gutier. 1. p. de iuram. cap. 17. n. 11. & 12. Azor. lib. 13. in lib. moral. cap. vlt. q. fin. August. Barbof. 2. de potest. Episc. alleg. 12. num. 25. Sanch. lib. 7. de matrim. disp. 46. n. 22.* Ratio defumitur ex *d. cap. unico de clericis coniugatis. in 6.* Nam in illo cap. conceditur his Clericis aliquod privilegium fori, & aliud negatur; conceditur namque vt pro commissis ab eis excessibus, & delictis non possint ad iudicium seculare trahi. Neque ab ipsis secularibus iudicibus personaliter aut etiam pecunialiter vllatenus condemnari. Negatur autem in ceteris hoc privilegium fori vt constat ex finalibus verbis textus ibi in ceteris autem eos gaudere volumus privilegio, &c. Ergo necessario fatendum est negatum esse privilegium in causis merè civilibus. Congruentia huius dispositionis est maxima. Nam hac via & honor clericalis ordinis inspicitur, praecauendo ne Clerici puniantur à laica potestate, & ex alia parte iurisdictionis temporalium principum non multum minuitur. Secus autem esset, si tam in criminalibus, quam in civilibus causis essent exempti, quia ob hanc exemptionem plures minoribus ordinibus iniuri matrimonium ducerent.

4. Neque obstat fundamentum contrariae sententiae: quia in *d. cap. unico* non conceditur his clericis vllum privilegium in causis civilibus. Nam aduerbium illud *civiliter* solum indicat non posse Clericum coniugatum pro excessibus, & delictis commissis à iudice seculari actione civiliter intentata iudicari. Constat autem in causa criminali dupliciter posse procedi & criminaliter, & civiliter; criminaliter, si ad instantiam accusatoris procedas, civiliter, si nullus hoc onus subire velit. Quod ergo in *supradicto cap.* dicitur, est vt Clericus coniugatus non possit ad iudicium seculare trahi, neque in illo personaliter, hoc est corporaliter, neque pecunialiter, hoc est in pecuniis, condemnari pro excessibus, & delictis commissis, siue criminaliter, siue civiliter actio fuerit intentata. Ad secundum, concedo peccatum esse, & delictum, non stare promissis, non soluere debita tempore praefixo, &c. Sed non inde inferitur, cum petis solum debitum, promissa implere, te procedere in causa criminali actione etiam civiliter intentata; quia non curas de peccato commissio, nec de illo intentas actionem, sed solum intentas actionem de solutione tibi faciendâ, quae non est delictum. Ad tertium, admitto constitutionem declarantem recipere omnes interpretationes constitutionis declaratae, qua parte ius declaratio est, secus qua parte est illius restrictio. Primò, retrinixit ad coniugatos cum vnica, & virgine contrahentes. Secundò, ad deferentes habitum, & tonsuram. Tertio, ad feruentes ex deputatione Episcopi alicui Ecclesiae. Quarto, in causis criminalibus. Ergo ex *d. cap. 2. nullum fit argumentum ad textum in cap. unico de Cleric. coniugatis. in 6.*

5. Sed inquire, an pro executione sententiae in causis civilibus possit iudex secularis Clericum coniugatum capere, & in carcerem detruere, & pœnis impostis compellere, vt sententiae datæ obediat? Ratio dubitandi est; quia tunc personaliter, & corporaliter, seu pecunialiter clericus iudicatur contra dictum textum de *Clericis coniugatis. in 6. cap. unico.* Ob quam forte rationem grauissimi Doctores docent nequaquam id esse licitum, sed incidere in excommunicationem *can. si quis suscipiente*: sic *Farinac. q. 8. n. 7. Zaballus pract. quest. 593. num. vnic. & alij plures relati à Sanch. disp. 46. num. 23. Covarr. pract. cap. 31. num. 7. in princ. Gutier. de iuram. 1. p. c. 17. num. 12. Montalu. l. 25. post princ. tit. 9. part. 1.* Ceterum, dicendum est cum Covarr. Sanch. Gutier. & Montaluo locis allegatis posse iudicem secularem, cum id iustum sibi visum fuerit, & necessarium, capere, & in carcerem detruere Clericum coniugatum, vt sententiam datam vel dandam executioni mandet, quia hac non est usurpatio iurisdictionis in debita, sed est vsus iurisdictionis sibi concessa: cum enim iudici seculari datum fuerit causam civilem decidere Clerici coniugati, necessario concedendus illi erat vsus medij soliti ad illius executionem: alias frustranea esset potestas decidendi causas civiles, si ad executionem decisionis non possit compellere condemnatos. Non tamen existimo per modum punitionis delicti inobedientiae commissi posse clericum, nec corporaliter, nec pecunialiter damnari: quia hoc negatur in *supradicto cap. unico.* Aliud enim est coronari ad executionem sententiae, aliud punire illius remissionem. Hoc secundum nego, primum concedo.

P V N C T V M V I.

Explicatur exemptio in causis criminalibus.

- 1 Clerici in minoribus constituti, & coniugati seruantes praescripta à Trident. gaudent privilegio exemptionis in causis criminalibus.
- 2 Pro nullo crimine quantumvis graui possunt supradicti à iudice seculari iudicari.
- 3 Assassini crimine videtur exceptum.
- 4 Ob nullum crimen (assassinio excepto) tradendus est Clericus curia seculari, nisi fuerit incorrigibilis speiatio iure.
- 5 Quae excipiuntur à supradicta regula.
- 6 Ex consuetudine ob plura crimina nulla corrigibilitate expectata traditur curia seculari.
- 7 Clericum incorrigibilem potest iudex laicus iudicare, & punire.
- 8 Quae requiruntur, vt Clericus sit incorrigibilis.
- 9 An per reuocationem possit Clericus à iudice laico iudicari, & puniri? sub distinctione respondetur.
- 10 Clericus etiam si locus criminis cum laico sit, non potest à iudice laico puniri.
- 11 Hic laicus non punitur ab Ecclesiastico ex probabiliori sententia.
- 12 Satisfit rationi contrariae.
- 13 Secularis iudex negligentiam Ecclesiasticam supplere non potest.
- 14 Quibus in casibus ex accidenti possit iudex laicus clericum in carcerare.

1. Dicitur est omnes Clericos, etiam in minoribus constitutos, & coniugatos seruantes praescripta à Trident. gaudent privilegio exemptionis, iurisdictionis secularis in causis criminalibus; quia id est expressè deum de omnibus Clericis generaliter *clerici, & qualiter, & quando de iudicis. cap. 2. c. si diligenti de foro competenti, & specialiter de Clericis coniugatis. cap. 2. in 6.* Videndum ergo est, an sint aliqua causa criminalis, & quae sint ab hac generali concessione exceptae?

2. Primae enim dubitari potest de aliquibus criminalibus grauissimis, & forte de gradatione dignis, scilicet de crimine laezie maiestatis, de peritio, de falsa moneta, de homicidio, de conspiratione in Episcopum, & aliis similibus, ac tandem de incorrigibilitate. Et quidem asserendum est Clericum in sacris, & in minoribus beneficiatum, vel habitum clericalem & tonsuram deferentem, conditioneque à Trident. constitutus seruante, nequaquam posse pro aliquo ex supradictis criminibus à iudice laico iudicari, & puniri, nisi prius à iudice Ecclesiastico fuerit illi remissus: sic restatur ex omnium sententia Covarr. *pract. quest. cap. 32. num. 2. Sigismund. Scaccia de iud. lib. 1. cap. 1. num. 18. Farinac. lib. 1. tit. de inquisit. q. 8. num. 74. Suar. lib. 4. de immunit. cap. 11. à num. 9.* Et constat manifestè ex pluribus textibus, praecipue ex *cap. cum non ab homine de iudic. ibi. siue in furore, siue in peritio, siue in homicidio, siue in alio crimine, &c.* Idem habetur in *cap. clerici, cap. at si Clerici eodem tit.* Neque vllus est textus, qui hanc iurisdictionem iudici seculari concedat, Ergo affirmanda non est, Quod si in aliqua regione, & prouincia consuetudine introductum sit Clericos in minoribus à iudicibus secularibus iudicari, & puniri pro aliquo dictorum criminum, videndum, & examinandum est, an legitime fuerit introducta, quod mihi dubium est, cum iuri canonico contraria sit, & à Trident. omnis consuetudo immunitati Ecclesiasticae contraria fuerit abrogata.

3. Solum ab hac regula crimen assassinij videtur exceptum: eo quod assassinus à toto populo est diffidatus, & quasi iam morti traditus, *cap. 1. de homicidio in 6. & tradit pluribus relatis Clarus. S. assassinium, vers. sed quero, & q. 36. vers. item quero. Decian. 2. p. lib. 6. cap. 28. num. 18. Farinac. de inquisit. quest. 8. num. 82. & Scaccia de iudic. lib. 1. cap. 1. num. 55. & alij apud ipsos.* Aduerto tamen prius debere constare de crimine, alias privilegium clericale non amittitur, neque iudici seculari traditur, vt firmat *Farinac. supra.* Credo autem modum constandi de crimine nullum alium esse sufficientem praeter declarationem authenticam, & iudicalem illius ab Ecclesiastico iudice factam (quidquid in contrarium dixerit *Clarus dicta quest. 36. sub vers. sed quero*) quia pena annexa delictis non incurritur, seu vt melius dicam, non mandatur executioni, quousque delicta declarantur. Ergo pena diffidationis, & privilegij clericali priuationis assassino facta executioni mandari non debet, quousque assassinium declaratur. Ergo declarandum est à iudice Ecclesiastico, quia ante illum declarationem alius non habet iurisdictionem. Item qualitas iurisdictionem tribuens ante omnia discuti, & probati debet: praecipue si à parte aduersa negata sit, vt tradit *Bar. in l. multum, ff. de condit. & demonstrat. & in l. si finis, S. Iulianus, ff. de damno infecto, & collat. ex l. 2. S. sed si dubitat. ff. de iudic. c. si quis*